Б.А.Ахмедов, Е.Б.Айдаров

МЕДИАСАУАТТЫЛЫҚ ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ МӘДЕНИЕТ

ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ, ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛАР МИНИСТРЛІГІ

ШЫРШЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКА
УНИВЕРСИТЕТІ

М.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ОҢТҮСТІК
ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТІ
ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ШЫРШЫҚ ФИЛИАЛЫ

Б.А.Ахмедов, Е.Б.Айдаров

МЕДИАСАУАТТЫЛЫҚ ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ МӘДЕНИЕТ

Оқулық

Шыршық–2025

UO'K 004;811.512.122
KBK 32.973;81.2 Kaz.
A-26

Б.А.Ахмедов, Е.Б.Айдаров /Медиасауаттылық және ақпараттық мәдениет / оқулық. – Toshkent.: "Zebo prints", 2025. – 416 bet

Бұл оқулық медиасауаттылық пен ақпараттық мәдениеттің эволюциясын және олардың қазіргі қоғамдағы рөлін жан-жақты қарастыруға арналған. Тақырыптар медиакеңістіктегі жаһандық бәсекелестікті, медиасауаттылық құрылымын және осы саладағы шетелдік тәжірибелерді қамтиды. Әлеуметтік желілердегі қауіптерге, мақсатты ақпарат таратумен байланысты психологиялық, діни және мәдени қатерлерге, сондай-ақ интернеттегі ақпарат тарату мәдениетіне ерекше назар аударылған. Жекелеген тарауларда ақпараттық қауіпсіздіктің теориялық және құқықтық негіздері, виртуалды ойындардың жастар санасына әсері және интернеттің медиакеңістікті қалыптастырудағы мүмкіндіктері сипатталады. Оқулықта қысқаша түйін, терминдер сөздігі және тест сұрақтары келтірілген. Бұл оқулық жоғары оқу орындарының студенттері мен оқытушыларына, сондай-ақ медиасауаттылық пен ақпараттық қауіпсіздік мәселелеріне қызығушылық танытатын барлық оқырмандарға арналған.

Рецензенттер:

Ахмеджонов Д.Г. - техника ғылымдарының докторы, профессор, Шыршық мемлекеттік педагогикалық университеті.

Мамаражабов М.Э. - педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Низами атындағы Ташкент мемлекеттік педагогикалық университеті.

Бұл оқулық Өзбекстан Республикасы Жоғары білім, ғылым және инновациялар министрлігінің 2025 жылғы 14 сәуірдегі №136 бұйрығымен баспаға ұсынылған.

ISBN 978-9910-646-27-0

© Ахмедов Б.А., Айдаров Е.Б.2025
©"Zebo Prints", 2025

1-тақырып: Медиасауаттылық пен ақпараттық мәдениеттің эволюциясы және оның қоғамдағы маңызы

Жоспар:

1. Медиасауаттылық және ақпараттық мәдениет концепциясының эволюциясы мен диалектикасы.

2. Пошта, газет, телеграф, журнал және радио ақпарат көзі ретінде. Теледидар заманының талабы ретінде.

3. Ғылымның пәні, мақсаты және міндеттері.

4. Медиасауаттылық пен ақпараттық мәдениеттің қоғамдағы рөлі мен маңызы.

Медиасауаттылық және ақпараттық сауаттылық- «қолшатыр», яғни бір ұғым аясында екі мағынаны біріктіретін термин ретінде ЮНЕСКО ұсынған. Оның мәнін түсіну үшін әрбір ұғымның өзегін білу қажет.

«Бұқаралық ақпарат құралдары» термині (латынша – орта, яғни құрал, делдал, әдіс) байланыс пен ақпарат құралдарының әртүрлі нысандарын білдіреді. Бұқаралық ақпарат құралдары түсінігінің мазмұны ақпаратты құру, көшіру, тарату құралдарын, сонымен қатар авторлар мен бұқаралық аудитория арасындағы ақпарат алмасудың техникалық құралдарын қамтиды. Бүгінгі таңда Медиасауаттылық термині масмедия немесе ұғымдарының синонимі ретінде қолданылады. Бұқаралық ақпарат құралдарының қазіргі қоғамның дамуына ықпалы жылдан-жылға артып, олар арқылы адамдар қоршаған шындықты әлеуметтік және рухани тұрғыдан түсініп, бағалайды. Заманауи ақпарат құралдарының негізгі аспектілеріне зерттеушілер креативтілік (креативтілік,

Б.А.Ахмедов, Е.Б.Айдаров

МЕДИАСАУАТТЫЛЫҚ ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ МӘДЕНИЕТ

Оқулық

Muharrir: X. Taxirov
Tehnik muharrir: S. Melikuziva
Musahhih: M. Yunusova
Sahifalovchi: G. Samigova

Nashriyot litsenziya № 2044, 25.08.2020 й
Bichimi 60x84 1/16. "Time Nev Roman" garniturasi, kegli 16.
Offset bosma usulida bosildi. Shartli bosma tabog'i 10,5. Adadi 100 dona. Buyurtma № 2198

Zebo prints MCHJda chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar, Yashnobod tumani,
22-harbiy shaharcha
Tel.raqam: +998 94 673 66 56
+998 97 017 01 01

O‘QUV ADABIYOTINING NASHR RUXSATNOMASI

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 20 25 yil “ 14 ” Aprel dagi “136”-sonli buyrug‘iga asosan

AXMEDOV B.A., AYDAROV Y.B.
(muallifning familiyasi, ismi-sharifi)

Ona tili va adabiyoti (tillar bo‘yicha)
(ta’lim yo‘nalishi (mutaxassisligi))

ning talabalari (o‘quvchilari) uchun tavsiya etilgan

Медиасауаттылық және ақпараттық мәдениет
(o‘quv adabiyotining nomi va turi: darslik, o‘quv qo‘llanma)

ga O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan litsenziya berilgan nashriyotlarda nashr etishga ruxsat berildi.

Vazir K.Sharipov

№ 106935

ROZILIK XATI

Men, Aydarov Y.B. pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) darajasini olish uchun nomzod Axmedov Bekjan Askarovich bilan hammualliflikda nashr qilingan quyidagi darslikdan Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olishda foydalanishiga va OAK ga taqdim qilinayotgan o'quv-uslubiy ishlar ro'yxatiga kiritilishiga roziman.

- **Axmedov B.A., Aydarov Y.B.,** Медиасауаттылық және ақпараттық мәдениет, OTFIV 2025y. 15-apreldagi 136-sonli buyrug'iga asosan, nashr etilgan, darslik. Zebo Prints, Toshkent, 2025 y.

Hammuallif **Aydarov Y.B.**